

การพัฒนากระบวนการเชิงสร้างสรรค์ความหลากหลายของพุทธวัฒนธรรม
ชาวกัมพูชาเชิงพุทธบูรณาการ
Development of Creative Processes for Diversity of Cambodian
Cultural Ambassadors for Integrated Buddhism

พระฮอน อาวธูปปญโญ (เกื่อง)

Phra Hon Aavutdhapanño (Phoeung)^๑

พระชินพล ชินพล (ปรางทอง)

Phra Chinaphon Chinaphalo (Prang Thong)^๒

Received: May 31, 2025

Revised: August 19, 2025

Accepted: August 20, 2025

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ดังนี้ ๑) เพื่อศึกษาวัฒนธรรมสากลและวัฒนธรรมชาวกัมพูชา ๒) เพื่อศึกษากระบวนการเชิงสร้างสรรค์ความหลากหลายของพุทธวัฒนธรรมชาวกัมพูชา และ ๓) เพื่อเสนอการพัฒนากระบวนการเชิงสร้างสรรค์ความหลากหลายของพุทธวัฒนธรรมชาวกัมพูชา ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการสัมภาษณ์เชิงลึกกับกลุ่มเป้าหมายคือ พุทธวัฒนธรรมชาวกัมพูชา จำนวน ๑๐ รูป/คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแบบสัมภาษณ์เชิงลึก โดยเรียบเรียงเชิงพรรณนา ผลการวิจัยพบว่า ความหลากหลายทางวัฒนธรรมกลายเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างความเข้าใจและความร่วมมือระหว่างชนชาติ การพัฒนากระบวนการที่ส่งเสริมความหลากหลายทางวัฒนธรรมจึงเป็นแนวทางที่มีคุณค่า ซึ่งการพัฒนากระบวนการเชิงสร้างสรรค์เพื่อ

^๑ นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย Graduate School Mahachulalongkornrajavidyalaya University

^๒ นักวิชาการอิสระ, ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดราษฎร์ศรัทธาธรรม แขวงบางจาก เขตพระโขนง กรุงเทพมหานคร

สนับสนุนบทบาทของทูตวัฒนธรรมชาวกัมพูชาเพื่อสร้างความยั่งยืนในบทบาทและความสัมพันธ์ระหว่างวัฒนธรรมที่แตกต่างอย่างสันติสุข ส่วนการพัฒนากิจกรรมเชิงสร้างสรรค์เพื่อส่งเสริมความหลากหลายทางวัฒนธรรมของทูตวัฒนธรรมชาวกัมพูชาที่สามารถเชื่อมโยงหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเข้ากับวัฒนธรรมที่หลากหลาย และสร้างความเข้าใจในสังคมพหุวัฒนธรรมเป็นแนวทาง คือ ไตรสิกขา (ศีล สมาธิ ปัญญา) เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อชุมชนและสังคมโดยรวมที่สามารถนำไปสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน คือ BRTOE Modle ที่จะช่วยให้พระพุทธศาสนาและวัฒนธรรมกัมพูชาได้รับการสืบทอดต่อไป

คำสำคัญ: การพัฒนากะบวนกร, เชิงสร้างสรรค์,ทูตวัฒนธรรม,พุทธบูรณาการ

Abstract

The objectives of this research article are: 1.To study universal culture and Cambodian culture. 2.To examine the development of a creative process that enhances the diversity of Cambodian cultural ambassadors. 3 .To propose the development of a creative process that promotes the diversity of Cambodian cultural ambassadors.This is a qualitative study conducted through in-depth interviews with a target group of 10 Cambodian cultural ambassadors. The research tool used was an in-depth interview, organized in a descriptive manner.

The study found that cultural diversity is a crucial factor in fostering understanding and cooperation among nations. Developing processes that promote cultural diversity is a valuable approach. The creative process designed to support the role of Cambodian cultural ambassadors aims to ensure the sustainability of their role and peaceful relationships between diverse cultures.

Furthermore, the development of creative activities to enhance cultural diversity among Cambodian cultural ambassadors involves integrating Buddhist principles with diverse cultural practices to foster understanding in a multicultural society. The key approaches include **Trisikkha** (morality, concentration, and wisdom) to maximize benefits for communities and society as a whole, ultimately

leading to sustainable development. The **BRTOE Model** is introduced as a means to help preserve Buddhism and Cambodian culture for future generations.

Keywords: Process Development, Creative Approach, Cultural, Ambassador, Buddhist Integration

๑. บทนำ

การพัฒนาคุณภาพชีวิตเป็นสิ่งที่สิ่งมีชีวิตทั้งหลายต้องการโดยเฉพาะมนุษย์ และพยายามที่จะไขว่คว้าหาสิ่งที่ดีกว่า ความสุข หรือการมีคุณภาพชีวิตที่ดีโดยเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับสิ่งที่ตนเองรู้สึกขาดแคลน หรือสิ่งที่ตนเองมีความปรารถนา มนุษย์แทบทุกคนก็จะไขว่คว้าหาความสุข ที่แตกต่างกัน เช่น บางคนก็อยากมีความสุขหลังความตาย ว่าให้ได้เกิดเป็นเทวดาในแดนสวรรค์บางคนขอให้บ้านมีที่พักติ ๆ หรือมีปัจจัยสี่ก็เพียงพอแล้ว การส่งเสริมบทบาทการทูตเชิงวัฒนธรรมที่ต้องทำหน้าที่จัดกิจกรรมด้านวัฒนธรรมในกรอบกว้างๆ ทั้งภาษาความคิดอุดมการณ์ ทศนคติประเพณีวิทยาการความรู้และวิถีชีวิตทั้งหลายเพื่อเป็นเครื่องมือสร้างความรู้สึกที่ดีต่อกันโดยใช้แนวทางปฏิบัติอย่างต่อเนื่องในลักษณะซึมลึกเพื่อให้เข้าถึงพระนิสิตและนิสิตทั้งหลายที่อาศัยอยู่ในมหาวิทยาลัยการดำเนินชีวิตของนิสิตชาวกัมพูชานั้นต้องดำเนินเป็นกลุ่มการปรับเปลี่ยนสังคม วัฒนธรรมเป็นการปรับเปลี่ยนในกลุ่มมากกว่าในระดับปัจเจกบุคคลการสืบทอดวัฒนธรรมท้องถิ่นของนิสิตชาวกัมพูชาต้องถ่ายทอดจากรุ่นหนึ่งไปอีกรุ่นหนึ่งเป็นกลุ่มการปรับตัวทางวัฒนธรรมจึงเป็นการปรับเปลี่ยนของกลุ่มนิสิตที่จะส่งเสริมและรักษาวัฒนธรรมของท้องถิ่นเอาไว้ในการดำเนินชีวิตซึ่งเป็นภารกิจและกิจกรรมต่างๆ ซึ่งทูตวัฒนธรรมปฏิบัติอยู่ในมหาวิทยาลัยซึ่งส่วนใหญ่จะรวมถึงงานที่เกี่ยวกับการศึกษา ภาษา ศาสนา ศิลปะขนบธรรมเนียม ประเพณี การประชาสัมพันธ์ ตลอดจนการรวบรวมและแลกเปลี่ยนข้อมูลต่างๆ ที่เกี่ยวกับวัฒนธรรม และการเป็นผู้แทนทางวัฒนธรรมของนิสิตชาวกัมพูชา^๓

^๓ สมหมาย ชินนาค, “การทูตภาคประชาชนกับความมั่นคงของชาติและภูมิภาค: กรณีศึกษาวิถีชีวิตการปรับตัว เครือข่ายความสัมพันธ์ทางสังคมข้ามชาติและบทบาทในฐานะทูตทางวัฒนธรรมของพระนักศึกษามหามหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์ในประเทศไทย”, วารสารสถาบันวิชาการป้องกันประเทศ, ปีที่ ๑๐ ฉบับที่ ๑ (มกราคม - เมษายน ๒๕๖๒): บทคัดย่อ.

ปัจจุบันนี้นิสิตชาวกัมพูชาที่เข้ามาศึกษาในประเทศไทยมีจำนวนมากซึ่งส่วนใหญ่มาศึกษาที่มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย นอกจากนั้นก็กระจายอยู่ในจังหวัดต่างๆ ที่มีวิทยาเขตรวมแล้วประมาณ ๒๐-๓๐ รูป/คน สาเหตุที่นิสิตกัมพูชามาศึกษาในประเทศไทยเพราะมองว่าเมืองไทยเป็นเมืองพุทธที่มีมหาวิทยาลัยสงฆ์ที่เปิดให้เรียนหลายสาขาวิชาจะเลือกเรียนได้หลายสาขาวิชา นิสิตชาวกัมพูชาส่วนใหญ่ไม่เคยเรียนภาษาไทยมาก่อน ฉะนั้นเมื่อเดินทางมาศึกษาในมหาวิทยาลัยแล้วก็ต้องเรียนสาขาวิชาที่ไม่เป็นอุปสรรคต่อการใช้ภาษาของตนมากนัก จะเห็นได้ว่าวิถีชีวิตและการปรับตัวของนิสิตชาวกัมพูชาจะต้องมีการปรับตัวให้เข้ากับบริบทของมหาวิทยาลัย ซึ่งการปรับตัวที่เกิดขึ้นนั้นจะมีการปรับตัวทางด้านสังคม และวัฒนธรรม ต้องปรับให้เข้ากับสภาพปัจจุบันนิสิตมีความจำเป็นต้องปรับตัวทางด้านวัฒนธรรมโดยการให้ภาษาในการเรียนโดยตรงและทางอ้อมในการดำเนินชีวิตของนิสิตชาวกัมพูชาในการสร้างสายสัมพันธ์ในพื้นที่ใหม่ปลายทางที่เรียกว่า เครือข่ายสัมพันธ์ผ่านมิติการสร้างและนำเสนอกิจกรรมทางด้านอัตลักษณ์ชาติพันธุ์ การสร้างพรมแดนทางด้านสังคม วัฒนธรรม และทางด้านศาสนา ที่ปรากฏในรูปปฏิบัติการในชีวิตประจำวันหรือกิจกรรมต่างๆ ในรอบปีวัฒนธรรมรวมทั้งที่เป็นกิจกรรมต่างๆ ที่จัดขึ้นภายในกลุ่มย่อยๆ ของพระนิสิตและนิสิตชาวกัมพูชาด้วยกันเองหรือกับกลุ่มชาวไทยเข้ามาเป็นเครื่องมือที่มีพลังสำคัญและส่งบทบาทโดยตรงต่อการสร้างสายสัมพันธ์ทางเครือข่ายต่อกันไม่ว่าจะเป็นการรวมกลุ่มสร้างสายสัมพันธ์กันภายในกลุ่มเพื่อจัดกิจกรรมการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารการติดต่อสื่อสารเพื่อสร้างความสัมพันธ์ในการอยู่ร่วมกันในมหาวิทยาลัยอย่างสันติสุขในพื้นที่ทางสังคมใหม่และสร้างเครือข่ายการศึกษาให้สามารถดำรงชีพได้อย่างมั่นคงในพื้นที่มหาวิทยาลัย^๔

ฉะนั้น การดำเนินชีวิตของนิสิตชาวกัมพูชาที่ได้มีการส่งเสริมความสัมพันธ์และความเข้าใจอันดีที่มีต่อกันในระดับนิสิตชาวกัมพูชาจึงเป็นพื้นฐานที่สำคัญและความร่วมมือระหว่างกันในด้านต่างๆ ซึ่งผู้วิจัยจะได้ศึกษาประเด็นที่สำคัญในดำเนินชีวิตในมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยในการส่งเสริมกิจกรรมของนิสิตชาวกัมพูชาในการสร้างบทบาทพุทธวัฒนธรรมจะเห็นได้ว่าวิถีดำเนินชีวิตทุกด้านของนิสิตชาวกัมพูชานับตั้งแต่วิถีกิน วิถีอยู่ วิถีแต่งกาย วิถีทำงาน ตลอดถึงวิถีอยู่ร่วมกันเป็นหมู่คณะตลอดจนวิถีแสดงทางความสุขทางใจและหลักเกณฑ์การดำเนินชีวิตซึ่งมีบทบาทหน้าที่ของพุทธวัฒนธรรมในแต่ละด้านในปัจจุบันที่เรียกกันว่า ยุคโลกาภิวัตน์การเดินทางเคลื่อนไหวของผู้คนทั้งสองฝั่งกลับมีรูปแบบที่หลากหลายและซับซ้อนมากยิ่งขึ้นโดยเฉพาะอย่างยิ่ง

^๔ คณะกรรมการธิการโลกว่าด้วยวัฒนธรรมและการพัฒนา, วัฒนธรรม, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: www.vcharkarn.com, [๓ สิงหาคม ๒๕๖๖].

นับตั้งแต่ประเทศไทยมีนโยบายส่งเสริมการค้ากับ ประเทศเพื่อนบ้านในอดีตจนถึงปัจจุบัน ในหลายโอกาสและสถานการณ์นั้น ทูตหรือล่ำมก็มีหน้าที่ สถานภาพ และบทบาทมากกว่าหนึ่ง ทั้งที่ได้รับมอบหมายและโดยสมัครใจ ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากการที่ล่ำมขาดความรู้หรือการฝึกอบรมแนวทางปฏิบัติตัวในการทำงานของล่ำม จึงทำให้ล่ำมไม่เข้าใจถึงบทบาทและขอบเขตหน้าที่ของตนที่ชัดเจนเมื่อเป็นเช่นนี้ เมื่อล่ำมมองเห็นปัญหาหรือสถานการณ์ที่มีความขัดแย้งกันระหว่างสองฝ่าย ในหลายครั้งล่ำมจึงถือวิสาสะครองบทบาทของคนกลางหรือผู้ไกล่เกลี่ยไปโดยปริยายด้วยเจตนาที่ต้องการช่วยแก้สถานการณ์และคลายปมขัดแย้งดังกล่าว ในการติดต่อสื่อสารระหว่างบุคคลที่มาจากต่างวัฒนธรรมมักจะมีข้อขัดข้องหรืออุปสรรคที่เกิดขึ้นเพราะความแตกต่างทางวัฒนธรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกรณีที่ทูตวัฒนธรรมของทั้งสองฝ่ายมีความแตกต่างกันมาก เมื่อการสื่อสารนั้นกระทำโดยผ่านตัวกลาง เช่น ล่ำม ซึ่งมักได้รับการคาดหวังให้เป็นสื่อกลางทางวัฒนธรรม จึงมีประเด็นคำถามสำคัญว่าล่ำมจะรับมือกับความแตกต่างทางวัฒนธรรมการสื่อสารของคู่สนทนาอย่างไรหากเป้าหมายสำคัญประการหนึ่งในการสนทนาคือการรักษาสัมพันธภาพที่ดีระหว่างคู่สนทนาทั้งสองฝ่ายอย่างที่ได้พบได้ในงานล่ำมในบริบททางการทูต สิ่งที่สำคัญทูตหรือล่ำมในบริบทสถานทูตเป็นสถานภาพชั่วคราวที่เพิ่มเติมเสริมขึ้นมาเฉพาะโอกาส กล่าวคือ ผู้ทำหน้าที่ล่ำมนั้นล้วนมีตำแหน่งหน้าที่งานประจำในสถานทูต เช่น เจ้าหน้าที่แผนกกงสุล แผนกการเมือง หรือ แผนกการค้า เป็นต้น แต่ในบางโอกาสหรือสถานการณ์ บุคคลเหล่านี้ได้รับมอบหมายให้ทำหน้าที่เป็นล่ำมในการสื่อสารซึ่งกันละกันหรือเจรจากับตัวแทน ซึ่งเป็นบทบาทที่เพิ่มเติมขึ้นมาจากหน้าที่หลักทั่วไปในการสื่อสารระหว่างการทูตวัฒนธรรม และแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าที่แตกต่างกันออกไปในสถานการณ์ความขัดแย้งหรือกรณีที่มีความแตกต่างทางวัฒนธรรม^๕

จากการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาของทูตวัฒนธรรมชาวกัมพูชาที่เกี่ยวข้องกับบทบาทและหน้าที่ของทูตวัฒนธรรมชาวกัมพูชาในหลายๆ ด้านในการส่งเสริมนิสิตชาวกัมพูชาเช่นกัน ที่เป็นปัญหานั้นมีอยู่หลายประการ ไม่ว่าจะเป็นการดำเนินชีวิตประจำวัน ที่ต้องปรับตัวเข้ากับวัฒนธรรมไทยและวัฒนธรรมอีสาน (ลาว) การมีบทบาทสำคัญในการนำเสนอ “อัตลักษณ์เขมร” ผ่านการจัดประเพณีและพิธีกรรมที่เกี่ยวข้องกับศาสนาในแบบเขมรอาทิจการจัดงานสารทเขมรหรือ “บ่อนปลูมบิณฑ์” (อ่านว่า ปรีอ-จุม-บิณฑ์) งานขึ้นปีใหม่เขมร (สงกรานต์) การจัดงานบุญกฐิน-ผ้าป่าข้ามแดน ฯลฯ ขณะเดียวกัน พระชาวกัมพูชาที่จบการศึกษาและเดินทางกลับประเทศแล้ว เกือบทุกรูปก็

^๕ งานวิจัยผลกระทบระหว่างไทย-กัมพูชาและการบูรณาการความร่วมมือด้านความมั่นคงระหว่างประเทศ, ๒๕๖๑, หน้า ๒๓.

ยังคงรักษาความสัมพันธ์อันดีกับสถาบันการศึกษาที่ตนเคยศึกษา กับวัดที่ตนเคยพักอาศัยรวมทั้ง พระสงฆ์อุบาสก อุบาสิกา ในหลายโอกาสและสถานการณ์นั้น ทูตหรือล่ำมก็มีหน้าที่ สถานภาพ และบทบาทมากกว่าหนึ่ง ทั้งที่ได้รับมอบหมายและโดยสมัครใจ ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากการที่ล่ำมขาดความรู้หรือการฝึกอบรมแนวทางปฏิบัติตัวในการทำงานของล่ำม จึงทำให้ล่ำมไม่เข้าใจถึงบทบาท และขอบเขตหน้าที่ของตนที่ชัดเจน เมื่อเป็นเช่นนี้ เมื่อล่ำมมองเห็นปัญหาหรือสถานการณ์ที่มีความขัดแย้งกันระหว่างสองฝ่าย ในหลายครั้งล่ำมจึงถือวิสาสะครองบทบาทของคนกลางหรือผู้ไกล่เกลี่ย ไปโดยปริยายด้วยเจตนาที่ต้องการช่วยแก้สถานการณ์และคลายปมขัดแย้งดังกล่าว ในการติดต่อสื่อสารระหว่างบุคคลที่มาจากต่างวัฒนธรรมมักจะมีข้อขัดข้องหรืออุปสรรคที่เกิดขึ้นเพราะความแตกต่างทางวัฒนธรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกรณีที่ทุติวัฒนธรรมของทั้งสองฝ่ายมีความแตกต่างกันมาก เมื่อการสื่อสารนั้นกระทำโดยผ่านตัวกลาง เช่น ล่ำม ซึ่งมักได้รับการคาดหวังให้เป็นสื่อกลางทางวัฒนธรรม จึงมีประเด็นคำถามสำคัญว่าล่ำมจะรับมือกับความแตกต่างทางวัฒนธรรม การสื่อสารของคุณสนทนาอย่างไรหากเป้าหมายสำคัญประการหนึ่งในการสนทนาคือการรักษาสัมพันธ์ภาพที่ดีระหว่างคู่สนทนาทั้งสองฝ่ายอย่างที่ได้ในงานล่ำมในบริบททางการทูต สิ่งที่สำคัญทูตหรือล่ำมในบริบทสถานทูตเป็นสถานภาพชั่วคราวที่เพิ่มเติมเสริมขึ้นมาเฉพาะโอกาส กล่าวคือ ผู้ทำหน้าที่ล่ำมนั้นล้วนมีตำแหน่งหน้าที่งานประจำในสถานทูต เช่น เจ้าหน้าที่แผนกกงสุล แผนกการเมือง หรือ แผนกการค้า เป็นต้น แต่ในบางโอกาสหรือสถานการณ์ บุคคลเหล่านี้ได้รับมอบหมายให้ทำหน้าที่เป็นล่ำมในการสื่อสารซึ่งกันละกันหรือเจรจากับตัวแทน ซึ่งเป็นบทบาทที่เพิ่มเติมขึ้นมาจากหน้าที่หลักทั่วไป ในการสื่อสารระหว่างการทูตวัฒนธรรม และแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าที่แตกต่างกันออกไปในสถานการณ์ความขัดแย้งหรือกรณีที่ที่มีความแตกต่างทางวัฒนธรรม เพื่อเป็นการพัฒนาคุณลักษณะของทูตวัฒนธรรมในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของนิสิตชาวกำพูชา

จากสภาพปัญหาที่เห็นได้ว่าบทบาททูตวัฒนธรรมดังกล่าวข้างต้นของพระนิสิตและอดีตพระนักศึกษาวงศ์กำพูชา กล่าวได้ว่าเป็นทั้ง ทูตทางวัฒนธรรม มีหลักแนวทางที่จะสนับสนุนการส่งเสริมสร้างความสัมพันธ์และมิตรไมตรีอันดีงามเพื่อให้เกิดความเข้าใจอันดีระหว่างเพื่อนบ้านกับชาวกำพูชา และพระภิกษุในทางพุทธศาสนาที่ช่วยกันดำรงพระพุทธศาสนาไปพร้อมๆ กัน หากบรรดาพระนักศึกษาวงศ์กำพูชาจำนวนหนึ่งที่จบการศึกษาไปแล้วบางรูปจะยังคงดำรงสมณเพศอยู่ขณะที่บางรูปก็ลาสิกขาจากสมณเพศเพื่อไปประกอบอาชีพต่างๆ^๖

^๖ สมหมาย ชินนาค, “การทูตภาคประชาชนกับความมั่นคงของชาติและภูมิภาค: กรณีศึกษาวิถีชีวิต การปรับตัว เครือข่ายความสัมพันธ์ทางสังคมข้ามชาติและบทบาทในฐานะทูตทางวัฒนธรรมของ

ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาคุณลักษณะด้านบทบาททูตวัฒนธรรมของนิสิตชาวกัมพูชาในการพัฒนาคุณภาพชีวิตเชิงพุทธบูรณาการ และผู้คนจากประเทศเพื่อนบ้านในการผ่านพระนักศึกษาก็ไม่เพียงแต่จะทำให้เรามีความเข้าใจเพื่อนบ้านลึกซึ้งมากขึ้นเท่านั้น หากแต่อาจนำไปสู่การกำหนดแนวนโยบายที่เหมาะสมสำหรับทั้งสองประเทศ โดยเฉพาะจะเป็นประโยชน์ยิ่งต่อการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ และได้พัฒนาคุณลักษณะของทูตวัฒนธรรมอีกด้วย

๒. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑. เพื่อศึกษาวัฒนธรรมสากลและวัฒนธรรมชาวกัมพูชา
๒. เพื่อพัฒนากิจกรรมการแข่งขันสร้างสรรค์ความหลากหลายของทูตวัฒนธรรมชาวกัมพูชาเชิงพุทธบูรณาการ
๓. เพื่อนำเสนอการพัฒนากิจกรรมการแข่งขันสร้างสรรค์ความหลากหลายของทูตวัฒนธรรมชาวกัมพูชาเชิงพุทธบูรณาการ

๓. วิธีการดำเนินการวิจัย/รูปแบบการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การพัฒนาระบบการแข่งขันสร้างสรรค์ความหลากหลายของทูตวัฒนธรรมชาวกัมพูชา” การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) โดยผู้วิจัยได้ทำการศึกษาค้นคว้าข้อมูลในด้านเนื้อหาเอกสารและสัมภาษณ์ (In-depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญเชิงลึก (Key Informants) เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับการพัฒนาระบบการแข่งขันสร้างสรรค์ความหลากหลายของทูตวัฒนธรรมชาวกัมพูชา ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีจากเอกสาร วารสาร สื่อสิ่งพิมพ์ ข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยตลอดถึงกระบวนการกลุ่ม และนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษามาประมวลเพื่อกำหนดนิยาม ขอบเขตเนื้อหา การสร้างกรอบแนวคิดการวิจัย และเป็นโครงสร้างของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ให้สอดคล้องกับประเด็นปัญหา วัตถุประสงค์เพื่อตอบวัตถุประสงค์ในการวิจัย

๓.๑ กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างผู้ให้ข้อมูลสำคัญ กลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling) เป็นการเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยพิจารณาจากการตัดสินใจของผู้วิจัยลักษณะของกลุ่มที่เลือกเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ทั้งนี้ผู้วิจัยได้คัดเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน ๔๐ รูป/คน

กลุ่มที่	เรื่อง	จำนวน
๑	ผู้มีบทบาทหน้าที่ทูตวัฒนธรรมชาวกัมพูชา	๑๐ รูป/คน
๒	ผู้บริหารพระสงฆ์ชาวไทยและกัมพูชาที่มีบทบาททูตวัฒนธรรม	๑๕ รูป
๓	นิสิตชาวกัมพูชาในมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย	๑๐ รูป/คน
๔	พระสงฆ์ชาวกัมพูชาที่เป็นผู้ปกครองในวัด	จำนวน ๕ รูป

๓.๒. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตและการสร้างความสุขในการทำงานซึ่งการศึกษาครั้งนี้ได้อาศัยหลักการและวิธีการทางระเบียบวิธีวิจัยโดยมีขั้นตอนการสร้างและการตรวจสอบเครื่องมือโดยผู้วิจัยได้ทำแบบสัมภาษณ์ (Interview) ใช้ในการเก็บข้อมูลจากเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สัมภาษณ์โดยใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึกอย่างมีโครงสร้าง (Structured In-depth interview) โดยเป็นการสอบถามในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย และประเด็นอื่น ๆ เพื่อให้ได้คำตอบตามวัตถุประสงค์งานวิจัย

๓.๓ การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองโดยใช้เครื่องมือประกอบการเก็บรวบรวมข้อมูลตามวิธีการ ดังนี้

๑. ทำหนังสือจากมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ถึงสถานที่ที่จะไปเก็บข้อมูลภาคสนามในพื้นที่เขต กรุงเทพมหานคร เพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์การศึกษาวิจัย และขออนุญาตเข้าเก็บรวบรวมข้อมูลงานวิจัย

๒. รวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องจากเอกสารงานวิชาการและงานวิจัยที่มีผู้ทำการศึกษาวิจัยแล้ว เก็บข้อมูลเบื้องต้นจากแบบสอบถาม หากกลุ่มตัวอย่างที่จะสัมภาษณ์

๓. ผู้วิจัยดำเนินการนัดหมายกลุ่มตัวอย่างผู้ให้สัมภาษณ์ตามเวลาที่ได้ทำการนัดหมายไว้ล่วงหน้าแล้ว ดังนี้

๓.๑. วัน เวลา การสัมภาษณ์

๓.๒. สถานที่สัมภาษณ์

๓.๓. ระยะเวลาที่ใช้ในการสัมภาษณ์

๓.๔. วิธีการสัมภาษณ์ (การถาม, การตอบ, การจดบันทึกคำตอบ)

๔. ผู้วิจัยเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างด้วยตนเองโดยมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

๑) การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือดังที่กล่าวมาข้างต้น นำเข้ากระบวนการขั้นตอนการทำวิจัย ดังนี้

(๑) ศึกษาแนวทาง ความคิด ทฤษฎีและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ทำการวิจัย

(๒) ศึกษาข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับผู้ให้สัมภาษณ์

(๓) ศึกษาวิธีการสร้างเครื่องมือจากเอกสารต่าง ๆ

(๔) สร้างแบบสัมภาษณ์เจาะลึกเพื่อใช้ในการสัมภาษณ์เจาะลึกของกลุ่มตัวอย่าง จากกรอบแนวคิด วัตถุประสงค์และการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

(๕) เสนอเครื่องมือให้อาจารย์ผู้เชี่ยวชาญ ให้เป็นที่ปรึกษาหลัก ตามมติกฎระเบียบของทางมหาวิทยาลัย บัณฑิตวิทยาลัยและคณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ที่กำหนดไว้ จำนวน ๓ ท่าน เพื่อตรวจสอบความถูกต้องเที่ยงตรงด้านโครงสร้างและเนื้อหา

(๖) นำข้อมูลของพื้นที่เป้าหมายมาวิเคราะห์เพื่อให้ได้ข้อมูลเป็นองค์ความรู้ใหม่

(๗) สรุปผลการวิจัยให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งเป้าหมายไว้

๓.๔ การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลแบบสัมภาษณ์(In-depth Interview) ทำการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหาประกอบบริบท (Content Analysis Techniques) มีวิธีการตรวจสอบคุณภาพ ซึ่งการการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามแนวทางการวิจัยเชิงคุณภาพ คือ ผู้ศึกษาวิจัยได้ดำเนินการประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูล โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ นำมาจำแนกข้อมูลออกเป็นหมวดหมู่ตามประเด็นสำคัญ โดยอาศัยการจัดหมวดหมู่ของข้อมูลและจดบันทึกลงในโปรแกรมคอมพิวเตอร์ ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำแนวคิดและทฤษฎีต่าง ๆ ที่ได้ศึกษาค้นคว้ามาเป็นแนวทางในการจำแนกข้อมูล ต่อจากนั้นจึงนำข้อมูลที่ได้นำมารวบรวม สังเคราะห์ วิเคราะห์ สรุปประเด็นสำคัญ และอธิบายความเชื่อมโยงกันโดยการเขียนในเชิงพรรณนาเป็นการเขียนเรียงความโดยสอดแทรกความรู้จากสภาพความเป็นจริงลงไปและประยุกต์เข้ากับเหตุการณ์ปัจจุบันให้ทันสมัยเข้าใจง่ายสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้จริงในสังคม

๑. นำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้มาเรียบเรียงให้เป็นระบบระเบียบพร้อมที่จะนำไปวิเคราะห์ต่อไป ขั้นตอนนี้ ได้แก่ การจัดบันทึกใหม่ และพิมพ์ข้อมูลลงในเครื่องคอมพิวเตอร์ เพื่อเตรียมไปสู่การให้ความหมายข้อมูลการจัดหมวดหมู่ และการวิเคราะห์ในขั้นสุดท้ายต่อไป

๒. ให้ความหมายกับข้อมูล (Conceptualizing the data) ในขั้นตอนนี้ได้อาศัยการตีความจากข้อมูลเบื้องต้นให้เป็นข้อความที่สื่อความหมายของผู้ให้ข้อมูล

๓. จัดหมวดหมู่ความหมายของข้อมูล (Categorize the Concepts) เป็นขั้นการนำเอาความหมายที่ให้ไว้มาจัดเป็นหมวดหมู่ จากนั้นนำความหมายที่จัดหมวดหมู่แล้วมาตีความสร้างรูปแบบอุปนัย

๔. วิเคราะห์และสรุปรวบรวมความหมายให้ได้ความรู้ตามจุดมุ่งหมายของการวิจัยซึ่งในขั้นตอนนี้ผู้วิจัยได้นำข้อสรุปต่างๆมาเชื่อมโยงกันจนเกิดเป็นโครงสร้างของข้อสรุปที่สามารถตอบปัญหาในการวิจัย

๔. ผลการวิจัย

ในโลกปัจจุบันที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรมกลายเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างความเข้าใจและความร่วมมือระหว่างชนชาติ การพัฒนากระบวนการที่ส่งเสริมความหลากหลายทางวัฒนธรรมจึงเป็นแนวทางที่มีคุณค่า โดยเฉพาะในสังคมที่วัฒนธรรมมีความเชื่อมโยงกับหลักธรรมทางศาสนาอย่างลึกซึ้ง เช่น สังคมกัมพูชา ซึ่งพุทธศาสนาได้กลายเป็นรากฐานสำคัญของวิถีชีวิต ความคิด และการแสดงออกทางวัฒนธรรมผู้วิจัยจะกล่าวถึงการพัฒนากระบวนการเชิงสร้างสรรค์เพื่อสนับสนุนบทบาทของพุทธวัฒนธรรมชาวกัมพูชา ที่ทำหน้าที่สื่อสารและแสดงความหลากหลายทางวัฒนธรรมในบริบทของพุทธศาสนา กระบวนการดังกล่าวไม่ได้มุ่งเน้นเพียงการเผยแพร่ประเพณีและเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมโดยมีรายละเอียดตามวัตถุประสงค์ต่อไปนี้

๔.๑ วัฒนธรรมสากลและวัฒนธรรมชาวกัมพูชา

จากการศึกษาค้นคว้าจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องผู้วิจัยได้พบประเด็นที่สำคัญในการศึกษาหลักการและแนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับหลักการวัฒนธรรมสากลและวัฒนธรรมชาวกัมพูชา พบว่า การผสมผสานระหว่างวัฒนธรรมสากลและวัฒนธรรมชาวกัมพูชาแสดงถึงความสามารถในการปรับตัวของชาวกัมพูชา ในขณะเดียวกันก็ชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของการอนุรักษ์อัตลักษณ์ดั้งเดิมที่เป็นรากฐานของสังคมการเชื่อมโยงกันในโลกยุคปัจจุบันทั้งสองวัฒนธรรมได้รับอิทธิพลจากการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีและการเชื่อมต่อระหว่างประเทศ เช่น การใช้สื่อสังคมออนไลน์ในการสื่อสารและเผยแพร่ข้อมูล การแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมกัมพูชาเปิดรับแนวคิด

สากล เช่น การศึกษาและการพัฒนาทักษะในเชิงสากล ขณะเดียวกันก็ส่งออกศิลปะและเอกลักษณ์เฉพาะ เช่น การเต้นรำแบบอัปสราไปยังเวทีระดับโลก มีความหลากหลายและคล่องตัว อิงแนวคิดเสรีนิยม การเคารพความหลากหลายทางเชื้อชาติ เพศ และความเชื่อ เน้นความเป็นปัจเจกบุคคล (Individualism) และสิทธิส่วนบุคคล เช่น การแสดงออกอย่างเสรีในรูปแบบที่ไม่ถูกจำกัดโดยบรรทัดฐานสังคม มุ่งเน้นเทคโนโลยี ความก้าวหน้า และการบริโภคนิยม ผู้วิจัยมองว่าวัฒนธรรมสากลและวัฒนธรรมกัมพูชามีความสัมพันธ์ที่สำคัญในการสร้างสังคมที่เปิดกว้างและเข้าใจซึ่งกันและกัน วัฒนธรรมสากลช่วยเชื่อมโยงผู้คนจากทั่วโลกโดยให้โอกาสในการแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ข้ามพรมแดน วัฒนธรรมเหล่านี้สามารถส่งเสริมการเรียนรู้และการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และเทคโนโลยี แต่ทว่าความเปิดกว้างนี้ไม่ควรมองข้ามการอนุรักษ์ วัฒนธรรมกัมพูชา ที่มีรากฐานมาจากประเพณีทางศาสนาและขนบธรรมเนียมที่สะท้อนอัตลักษณ์ของชาติ การรักษาวัฒนธรรมกัมพูชาเป็นสิ่งสำคัญในการเสริมสร้างอัตลักษณ์ของชุมชนและประชาชน โดยเฉพาะการอนุรักษ์พิธีกรรมทางศาสนา เช่น การบิณฑบาตและการบำเพ็ญทาน ซึ่งเป็นส่วนสำคัญของชีวิตชาวกัมพูชา พระพุทธศาสนาภายใต้กรอบวัฒนธรรมกัมพูชายังมีบทบาทในการสอนจริยธรรมและการพัฒนาสังคมผ่านการปฏิบัติธรรมที่มีคุณธรรมสูง อย่างไรก็ตาม การเปิดรับ วัฒนธรรมสากลสามารถเป็นประโยชน์ในการส่งเสริมการเรียนรู้และพัฒนาทักษะใหม่ๆ โดยไม่ต้องสูญเสียเอกลักษณ์ของวัฒนธรรมท้องถิ่น การนำเทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามาใช้ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาและการส่งเสริมกิจกรรมทางวัฒนธรรมสามารถทำให้ความรู้ทางศาสนาเข้าถึงผู้คนทั่วโลกได้มากขึ้น การประสานระหว่างทั้งสองวัฒนธรรมจะช่วยให้เกิดการเติบโตทางสังคมและเศรษฐกิจที่ยั่งยืน ในขณะที่ยังคงความเป็นเอกลักษณ์และคุณค่าทางวัฒนธรรมที่ไม่สูญหายไป พร้อมทั้งสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างประเทศต่าง ๆ และเสริมสร้างสังคมที่เต็มไปด้วยความเข้าใจและการเคารพซึ่งกันและกัน

๒. การพัฒนากิจกรรมการเชิงสร้างสรรค์ความหลากหลายของทวดวัฒนธรรมชาวกัมพูชาเชิงพุทธบูรณาการ

จากการศึกษาค้นคว้าจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องผู้วิจัยได้พบประเด็นที่สำคัญในการศึกษากิจกรรมเชิงสร้างสรรค์ความหลากหลายของทวดวัฒนธรรมชาวกัมพูชา พบว่า กิจกรรมเชิงสร้างสรรค์เพื่อส่งเสริมความหลากหลายทางวัฒนธรรมของ ทวดวัฒนธรรมชาวกัมพูชาเชิงพุทธบูรณาการ จำเป็นต้องอาศัยกิจกรรมที่สามารถเชื่อมโยงหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเข้ากับวัฒนธรรมที่หลากหลาย เพื่อสร้างความเข้าใจร่วมกันและเสริมสร้างสังคมแห่งสันติภาพ โดยอาศัยแนวทางสำคัญดังนี้ ๑) กิจกรรมที่เน้นการบูรณาการหลักธรรมพุทธศาสนาหลักธรรมสำคัญ เช่น

ไตรสิกขา (ศีล สมาธิ ปัญญา) ถูกนำมาใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาทักษะของผู้เข้าร่วมผ่านการอบรมศีลธรรม การจัดค่ายปฏิบัติธรรม และเวิร์กช็อปด้านศิลปะที่ช่วยฝึกสมาธิ นอกจากนี้ หลักจักร ๔ หรือ อิทธิบาท ๔ (ฉันทะ วิริยะ จิตตะ วิมังสา) ถูกนำมาใช้ในการออกแบบกิจกรรมที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ การทำงานเป็นทีม และการพัฒนาโครงการเพื่อสังคมอย่างมีเป้าหมาย ๒) กิจกรรมด้านศิลปะและวัฒนธรรม ในแง่ของศิลปวัฒนธรรม มีการจัดนิทรรศการ “พุทธศิลป์สร้างสรรค์” ที่นำเสนอศิลปะพุทธในรูปแบบร่วมสมัย รวมถึงการแสดง นาฏศิลป์ ดนตรีพื้นบ้าน และละครธรรมะ ที่สอดแทรกคำสอนเพื่อส่งเสริมจิตสำนึกด้านคุณธรรม นอกจากนี้ยังมีโครงการ “เสวนาพุทธเพื่อสังคมพุทธวัฒนธรรม” ที่เปิดเวทีให้ผู้นำศาสนาและนักวิชาการแลกเปลี่ยนแนวคิดเกี่ยวกับการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ ๓) กิจกรรมด้านเทคโนโลยีและการเผยแพร่ธรรมะยุคใหม่ มีการพัฒนา แพลตฟอร์มดิจิทัล สำหรับเผยแพร่ธรรมะ เช่น พอดแคสต์ธรรมะ แอนิเมชันพุทธศาสนา และแอปพลิเคชันการเรียนรู้หลักธรรม ที่เข้าถึงเยาวชน นอกจากนี้ยังมีการจัดทำ สารคดีเกี่ยวกับ พุทธศาสนาและความหลากหลายทางวัฒนธรรม เพื่อให้ความรู้และสร้างแรงบันดาลใจแก่ประชาชนทั่วไป ๔) กิจกรรมที่ส่งเสริมการพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม โครงการ “วัดเพื่อชุมชน” ส่งเสริมการบำเพ็ญประโยชน์ เช่น การบูรณะวัดเก่า การปลูกต้นไม้ในพื้นที่ศักดิ์สิทธิ์ และการรณรงค์รักษาสิ่งแวดล้อมตามแนวคิดพุทธ นอกจากนี้ยังมี ค่ายเยาวชนพุทธเพื่อสันติภาพ ที่ฝึกอบรมเยาวชนให้มีจิตสำนึกแห่งความเมตตาและการช่วยเหลือผู้อื่น ๕) การขยายแนวทางสู่ระดับนานาชาติ เพื่อให้กิจกรรมเหล่านี้สามารถขยายผลได้มากขึ้น มีการจัด ความร่วมมือระดับนานาชาติ เช่น โครงการแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรมระหว่างประเทศ การจัด ประชุมเสวนาระดับภูมิภาค และการใช้เครือข่ายออนไลน์เพื่อเผยแพร่วัฒนธรรมพุทธสู่เวทีโลก นอกจากนี้ยังมี ความร่วมมือกับองค์การพุทธศาสนาโลก เพื่อส่งเสริมการแลกเปลี่ยนแนวคิดและนวัตกรรมในการเผยแพร่ธรรมะ ๖) การสนับสนุนจากภาคส่วนต่าง ๆ การดำเนินกิจกรรมเชิงสร้างสรรค์จำเป็นต้องได้รับ การสนับสนุนจากภาครัฐและองค์กรพุทธศาสนา เช่น การให้ทุนสนับสนุน การจัดเวิร์กช็อป และการฝึกอบรมพุทธวัฒนธรรมให้มีศักยภาพในการเผยแพร่ศาสนาและวัฒนธรรม การบูรณาการกิจกรรมเชิงสร้างสรรค์เหล่านี้ ไม่เพียงแต่ช่วยเผยแพร่พุทธศาสนาอย่างทันสมัย แต่ยังช่วยสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างชุมชนพุทธและวัฒนธรรมที่หลากหลาย นำไปสู่สังคมที่อยู่ร่วมกันอย่าง สันติสุข ยั่งยืน และมีความเข้าใจซึ่งกันและกัน ในระดับโลก

๓. นำเสนอกิจกรรมเชิงสร้างสรรค์ความหลากหลายของทิวทัศน์ธรรมชาวกัมพูชา เชิงพุทธบูรณาการ

จากการศึกษาค้นคว้าจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องผู้วิจัยได้พบประเด็นที่สำคัญในการศึกษาการพัฒนากิจกรรมเชิงสร้างสรรค์ความหลากหลายของทิวทัศน์ธรรมชาวกัมพูชา พบว่า การพัฒนากิจกรรมเชิงสร้างสรรค์ความหลากหลายของทิวทัศน์ธรรมชาวกัมพูชาเชิงพุทธบูรณาการ มีบทบาทสำคัญในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา อนุรักษ์วัฒนธรรม และสร้างความเข้าใจในสังคมพหุวัฒนธรรม กิจกรรมเหล่านี้ต้องอาศัยหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเป็นแนวทาง เช่น ไตรสิกขา (ศีล สมาธิ ปัญญา) และ จักร ๔ (ฉันทะ วิริยะ จิตตะ วิมังสา) เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อชุมชนและสังคมโดยรวม ในฐานะ พระสงฆ์ กิจกรรมเชิงสร้างสรรค์สามารถช่วยเผยแผ่หลักธรรมผ่าน ศิลปะ วัฒนธรรม และเทคโนโลยีดิจิทัล เช่น การจัดนิทรรศการพุทธศิลป์ การผลิตสารคดีธรรมะ และการพัฒนาแอปพลิเคชันเผยแผ่ธรรมะ เพื่อให้พระพุทธศาสนาเข้าถึงประชาชนได้ง่ายขึ้น ขณะที่ประชาชนผู้เข้าร่วมกิจกรรม สามารถได้รับประโยชน์จากการเรียนรู้หลักธรรม ฝึกปฏิบัติสมาธิ และพัฒนาความเข้าใจในวัฒนธรรมที่แตกต่าง นำไปสู่ความเคารพและการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ จากมุมมองของ เจ้าหน้าที่ดูแลกิจกรรม การพัฒนาโครงการจำเป็นต้องมีกระบวนการที่ชัดเจน ตั้งแต่ การศึกษาวิจัย ออกแบบกิจกรรม ประเมินผล และปรับปรุงให้เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย การจัดเวิร์กช็อปและโครงการจิตอาสาเป็นแนวทางที่ช่วยส่งเสริมความร่วมมือระหว่างวัด ชุมชน และสถาบันการศึกษา กิจกรรมที่มีคุณภาพจะช่วยส่งเสริมความสามัคคีในสังคม และสามารถขยายผลไปสู่ระดับสากลได้

๕. สรุป/องค์ความรู้ใหม่

ผู้วิจัยได้ศึกษาเรื่อง “การพัฒนากระบวนการเชิงสร้างสรรค์ความหลากหลายของทิวทัศน์ธรรมชาวกัมพูชา” ทำให้สามารถสรุปองค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ คือ BRTOE Modle

๑. หลักธรรมที่ใช้เป็นแนวทาง (Buddhist Principles as Guidelines) ไตรสิกขา → ศีล, สมาธิ, ปัญญา จักร ๔ → ปฏีรูปเทสวาสะ, สัมปรีสุบสังเสวะ, อตตสัมมปณิธิ, ปุพเพกตปุญญตา และสังคหวัตถุ ๔ → ทาน, ปิยวาจา, อตถจริยา, สมานัตตา

๒. บทบาทของผู้เกี่ยวข้อง (Roles of Stakeholders) พระสงฆ์ → เผยแผ่ธรรมะ, สร้างสันติภาพผ่านศาสนา ประชาชน → เรียนรู้วัฒนธรรม, พัฒนาคุณธรรมเจ้าหน้าที่ดูแล

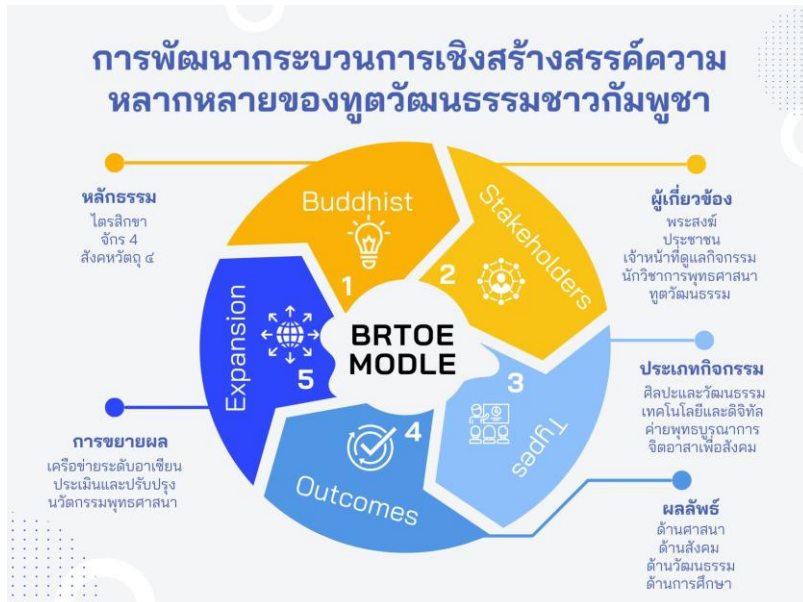

กิจกรรม → วางแผน, ออกแบบ, ประเมินผล นักวิชาการพุทธศาสนา → บูรณาการศาสนากับเทคโนโลยีและทุนวัฒนธรรม → สะพานเชื่อมวัฒนธรรม, เสริมสร้างความเข้าใจระดับสากล

๓. ประเภทของกิจกรรมเชิงสร้างสรรค์ (Types of creative activities) ศิลปะและวัฒนธรรม → นิทรรศการพุทธศิลป์, ดนตรีพื้นบ้าน, ละครธรรมะเทคโนโลยีและดิจิทัล → สื่อออนไลน์, พอดแคสต์, แอนิเมชันพุทธค้ายพุทธบูรณาการ → แลกเปลี่ยนวัฒนธรรม, อบรมเยาวชนจิตอาสาเพื่อสังคม → บำเพ็ญประโยชน์, อนุรักษ์วัดและโบราณสถาน

๔. ผลลัพธ์และประโยชน์ (Outcomes and Benefits) ด้านศาสนา → เผยแพร่ธรรมะอย่างมีประสิทธิภาพ ด้านสังคม → สร้างความเข้าใจและสันติสุข ด้านวัฒนธรรม → อนุรักษ์และเผยแพร่วัฒนธรรมพุทธ ด้านการศึกษา → พัฒนาหลักสูตรพุทธศึกษาและสื่อการเรียนรู้

๕. การขยายผลและการพัฒนาในอนาคต (Expansion and Future Development) เครือข่ายระดับอาเซียน → ร่วมมือกับประเทศพุทธศาสนาอื่นประเมินและปรับปรุง → พัฒนาแนวทางใหม่ ๆ ให้เหมาะสมกับสังคมนวัตกรรมพุทธศาสนา → ใช้เทคโนโลยีให้เกิดประโยชน์สูงสุด

ภาพที่ ๔.๑ โมเดลการพัฒนากระบวนการเชิงสร้างสรรค์ความหลากหลายของทุนวัฒนธรรมชาวกัมพูชา BRTOE Modle

บรรณานุกรม

๑.ภาษาไทย:

ก.ข้อมูลปฐมภูมิ

มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรวิทยาลัย. พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๙.

ข.ข้อมูลทุติยภูมิ

(๑) หนังสือ :

สมหมาย ชินนาค, “การทูตภาคประชาชนกับความมั่นคงของชาติและภูมิภาค: กรณีศึกษาวิถีชีวิตการปรับตัว เครือข่ายความสัมพันธ์ทางสังคมข้ามชาติและบทบาทในฐานะทูตทางวัฒนธรรมของพระนักศึกษามหามกุฏราชวิทยาลัยในประเทศไทย”, วารสารสถาบันวิชาการป้องกันประเทศ, ปีที่ ๑๐ ฉบับที่ ๑ (มกราคม - เมษายน ๒๕๖๒): บทคัดย่อ.

คณะกรรมการธิการโลกว่าด้วยวัฒนธรรมและการพัฒนา, วัฒนธรรม, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: www.vcharkarn.com, [๓ สิงหาคม ๒๕๖๖].

งานวิจัยผลกระทบระหว่างไทย-กัมพูชาและการบูรณาการความร่วมมือด้านความมั่นคงระหว่างประเทศ, ๒๕๖๑, หน้า ๒๓.

สมหมาย ชินนาค, “การทูตภาคประชาชนกับความมั่นคงของชาติและภูมิภาค: กรณีศึกษาวิถีชีวิต การปรับตัว เครือข่ายความสัมพันธ์ทางสังคมข้ามชาติและบทบาทในฐานะทูตทางวัฒนธรรมของพระนักศึกษามหามกุฏราชวิทยาลัยในประเทศไทย”, วารสารสถาบันวิชาการป้องกันประเทศ, ปีที่ ๑๐ ฉบับที่ ๑ (มกราคม - เมษายน ๒๕๖๒): ๒๑-๓๑.

